

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1644. usque ad annum 1651

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 90119177

§. 100. Ejusdem Landgravii epistola ad prædicantes ad congressum
Francofordiensem vocatos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67359)

Sæc. XVII. plures accepit literas, quibus Prædi-
A. C. 1651. cantes obtentis variis excusationibus
 publicam disputationem cum Catho-
 licis declinabant, uti ipfemet Land-
 gravius conqueritur in iterata sua ad
 Francofordianos Præcones data episto-
 la, quam, quia totam hujus negotii
 feriem, ac privati colloquii argumenta,
 modumque complectitur, huc integram
 adducere operæ pretium erit.

§. C.

*Ejusdem Landgravii epistola ad Præ-
 dicantes ad congressum Franco-
 fordiensem vocatos.*

Annus jam agitur, cum nostræ æta-
 tis vigesimo septimo nondum com-
 plecto, proculdubio non absque singu-
 lari Dei providentia, scrupulos quos-
 dam & dubia in Reformatæ Religionis
 dogmatibus concepimus. Inter quæ
 hæc præcipue digna consideratione oc-
 currebant; quod nimirum, quisque e
 Sacro textu de doctrina fidei censere
 possit, tametsi ea sub anathemate pro-
 ponatur a Concilio vere generali: hoc
 enim scrutinium nos quidem experie-
 bamur impossibile. Deinde, quod Sa-
 cra Scriptura in fidei essentialibus sit
 clara, quam tamen nobis etiam in illis
 obscuram esse sentiebamus. Et quod

Ec-

Ecclesia a. 1400. circiter annis ad Sæc. XVII.
 miserit plerasque hæreses, quam Ec- A. C. 1651.
 clesiam nos in sacris Litteris scimus
 appellari columnam & firmamentum
 veritatis. Itaque constituti in illa am-
 biguitate, non cessavimus per inte-
 grum annum, inter tot alia negotia,
 itinera, & undique nobis satis ingruen-
 tia impedimenta summo ardore in id
 incumbere, ut seposito omni partium
 studio, aptum aliquod, & congruum
 medium indagandæ veritatis invenire-
 mus. Igitur supplicibus precibus im-
 plorato Numinis auxilio, omne id tem-
 pus, quod noctu atque interdium etiam
 cum detrimento aliarum maxime ur-
 gentium occupationum nobis vindicare
 potuimus, unice in assiduam sublimis
 hujus materiæ disquisitionem impen-
 sum est. Quem in finem non tantum
 e Catholicorum partibus Perronium,
 Bellarminum, Torrensem, Speculum
 veritatis Brandeburgicum, Cottonum,
 Veronum, Forerum, Canisium, Coc-
 cium, Animadversiones Moguntino-
 rum in Crocium, Valerianum, Ked-
 dium, Walenburgicos, & aliorum scri-
 pta; sed & contrariæ partis affeclas,
 Lutherum, Calvinum, Blondellum,
 Mornæum, Molinæum, Dailleum, Pro-
 selytum, Mestresatum, Drelincurtium,
 Crocium, Calixtum, Menzerum, Hun-
 dium,

Sæc. XVII. dium, Haberkornium & Marc. Anto-
 A. C. 1651. nium de Dominis, secundum tempora
 & nostri ingenii vires consulimus su-
 per articulis præcipue controversis. Ita
 ut illi parum benigne de nobis sentiant,
 qui affirmant, quod Catholicorum tan-
 tum, nullos autem secus sentientium
 libros evolvamus, & quod cum Pro-
 testantibus Theologis sermones nobis
 non sint, sed cum solis Catholicis. Quam-
 vis enim eo tempore, cum in aula Cæ-
 saris versaremur, assidue frequentave-
 rimus conciones de præcipuis fidei
 controversiis a Reverendo P. Alphonso
 Aymono Ordinis Eremitarum S. Au-
 gustini, habitas necnon casu incidere-
 mus in Rev. P. Valerianum Magnum
 Capucinum, quem unicum deinde ex
 Catholicis Vienna accivimus formaliter
 consulendum: quamvis etiam cum
 eruditis quibusdam Societatis Jesu Pa-
 tribus in transitu & itinere, cum Wa-
 lenburgicorum autem fratrum natu ma-
 jori semel tantum Colonæ collocuti
 fuerimus; nihil tamen hoc impedivit,
 quo minus frequens nobis commer-
 cium intercesserit cum aulæ nostræ
 Concionatore Adolpho Fabritio; sicut
 & prout tempora ferebant, cum Blon-
 dello, Hundio, Feurbornio atque aliis
 hac de materia egimus, etiam per li-
 teras, nulla unquam occasione spreta
 aut

aut intermissa, quæ quacunque tan-
dem ratione lucem nobis aliquam, aut
documentum aliquod præbere potuisset.

Sæc. XVII.
A. C. 1651.

Verum, tametsi tot Autorum actione & familiari colloquio haud parum profecerimus, intelleximus tamen nihil fore convenientius, quam si præcipuarum partium insignes Theologi in una civitate nobiscum congregati, niterentur supradictos illos scrupulos animo nostro eximere, secundum propria cujusque principia. Quam ob causam etiam ad honorandos & dilectos Cognatos nostros, Brunsvicenses & Lunenburgicos Duces, tum ad Hassiæ Landgravios, atque ad tres in illorum ditione & ministerio degentes præcipuos Theologos, peculiare literas die 29. August. stili vet. dedimus, haud dubii, utrinque nos voti compotes & imperati inde fructus participes fore; utpote qui aptiorem congressui isti locum non inveniebamus, quam Francofurtum: modus autem tractandi talis erat, ut nulli partium merito suspicionem, aut damnum aliquod movere potuisset. Acta enim hujus conventus typo publicanda, proditura erant in theatrum orbis, citra suspicionem falsificati protocolli: partes autem dissidentes congregatæ in eadem urbe poterant experiri, quid privata colloquia possent conferre huic

Yy 3

dissi-

Sæc. XVII. A. C. 1651. dissidio componendo, & tollendis iis scrupulis, quibus vehementer excruciamur: hæc enim hactenus inassueta ratio disputandi sola potis est excludere illa incommoda, quæ sæpius inter abreptos amore partium & contradicendi fervore colloquentes alias oriri solent. Ita ut ad istum quidem modum non temnendum inde emolumentum sperari, & nobis ante exordium Anni M. DC. LII. in tam arduo negotio non tantum lux aliqua allucescere, sed & aliis, pro honore Dei & confessione veritatis studiosis hominibus satisfieri potuisset. Quod equidem tam certo nobis promittebamus, ut etiam sæpius inter fortuitos sermones, dum quidam Theologos illos haud venturos esse ariolari, & per conjecturas asserere niterentur, contrariam sententiam non veriti fuerimus propugnare; præclare enim semper sensimus de eorum eruditione, Zelo salutis animarum, & decoris propriarum Ecclesiarum, necnon de eorundem benevolentia erga personam nostram, quam perniciosissime periclitari arbitrabantur.

Interea, cum a Senatu Francofurtensi responsum nobis venisset, quo urbem suam huic congressui patere significabatur, nosque jam in procinctu essemus, illuc cum aula nostra transmissi,

grandi,

grandi, tales tandem literas accepi- Sæc. XVII.
 mus, quæ nos spe præconcepta fere A. C. 1651.
 everterunt; quarum tenorem hic infe-
 rere visum fuit.

Dn. Georgius Hassiæ Landgravius li-
 teris suis primo Septembris exaratis,
 tertio ejusdem die nobis exhibitis, ita
 inquit: Quandoquidem statuerit hac
 de re deliberare, & cum aliis etiam
 communicare, ideo se propediem sen-
 tentiam suam deprompturum esse.

Domini Guilielmi Hassiæ Landgra-
 vii responsum nono Septembris datum,
 & decimo sexto ejusdem die Düffel-
 dorpii tum temporis nobis redditum,
 sequentia habet. Quemadmodum re-
 visum esset, cum Dn. Georgio & Her-
 manno Landgraviis Hassiæ, tum etiam
 cum Brunsvicensibus & Luneburgicis
 Ducibus in negotio tam arduo delibe-
 rare, atque illorum prudentissimum ju-
 dicium exquirere: ita nobis ingratum
 non fore, si certam & determinatam
 suam declarationem eousque suspen-
 dere cogeretur.

Porro Dn. Landgravius Georgius
 iterato a nobis requisitus, die sexto
 Octobris rescribit, quod vigesimo post
 ejusdem hic traditum, ita se habet.
 Sibi quidem causas satis prægnantes
 non esse, quo minus ablegatione sui
 Superintendentis D. Haberkornii nobis

Sæc. XVII. gratificari velit. Cum tamen res sit
A. C. 1651. magni momenti, in qua absque præ-
 via communicatione cum suæ religio-
 nis consortibus, imprimis vero cum
 Dn. Electore Saxonix, ægre quicquam
 decernere velit; ideo nobis disciplici-
 turum non esse, quod ultimam suam
 declarationem tantisper differat, do-
 nec consilium id desideratum intra bre-
 ve fortassis temporis spatium, sibi ve-
 nire possit. Pollicebatur tamen ibidem,
 se Superintendenti suo ad privatam col-
 loquutionem veniendi semper potesta-
 tem facturum esse.

Ad eundem quoque modum Dn.
 Landgravius Guilielmus literis iterato,
 die septimo Octobr. datis, & decimo
 quarto ejusdem nobis exhibitis, dicit:
 se nec a Brunsvicensium Ducibus, nec
 a Landgravio Georgio ullum adhuc ea
 de re responsum accepisse; velle se ite-
 rum illos monere, & quæcunque inde
 acceperit, nulla interposita mora no-
 bis transmittere; in reliquis vero circa
 rem tanti ponderis se ita gerere prout
 boni publici necessitas id esset flagi-
 tatura.

A Brunsvicensium & Luneburgen-
 sium Ducibus nulla adhucdum plano
 nobis responsa venere. Trium autem
 requisitorum Theologorum responsa se-
 quentis sunt tenoris.

D. Cro-

D. Crocii septimo Septembr. die ^{Sæc. XVII.} scriptum & 16. ejusdem nobis reddi- ^{A. C. 1651.} tum ita habet. Etiam si futura disceptatio, ad istum, qui propositus sit, modum, multa ob prægnantissimas causas & circumstantiarum interventum, non careat difficultate, ipse quoque tanquam unicus Cassellis Theologiæ Professor præter publicas lectiones, duobus insuper studiosorum collegiis, atque aliis magnopere necessariis laboribus distractus, huic operæ satis commode vacare non possit. Nolle se tamen, si & alii pariter invitati compareant, nobis immorigerum esse, sed ad præstitutum tempus atque locum se sistere, modo id fiat Principis sui, Domini Landgravii Guilielmi jussu, atque voluntate, & Deus in bona corporis valetudine ipsum tueri velit.

D. Haberkornius in literis 17. Septemb. scriptis, primo autem Octobris die nobis traditis, ita loquitur. Ex partibus illorum, qui puræ Lutheranorum religioni addicti sint, neminem quidem fore, qui non ausurus sit, in bene ordinato, atque frugifero colloquio comparere, atque illic divinum honorem & doctrinam e Sacra Scriptura contra tenebras Papatus asserere. Sibi autem negotium hoc arduum in Principis sui Domini Landgravii Georgii arbitrio relinquen-

Sæc. XVII linguendum esse, cujus nutum atque
A. C. 1651 voluntatem, ad quævis obsequia pa-
 ratissimus excepturus sit.

D. Calixtus responso suo in festo S. Michaelis dato atque nobis 20. Octobr. die tradito hæc significat. Se de instituto colloquio non solum a nobis, sed & suis a Principibus per literas fuisse certiore factum, his se respondisse secundum formulam, quam literis suis ad nos inferuisset, scilicet se a nobis præterita æstate fuisse requisitum de instituendo colloquio cum P. Valeriano, cujus tractatum de regula credendi accepisset a nobis, se quoque non detrectasse disputationem, aut per suas rationes privatas recusasse locum, tametsi sit extra Ducatum Brunsvicensem. Cæterum negotio dilato ad hanc asperiorem anni ætatem, haud congruam senio & imbecillæ valetudini suæ, & alias ob causas, hunc congressum ita abnuere, ut tamen sit promptus, si accesserit Principum suorum voluntas, proposito interea per tabellarios agendi modo. Nobis vero idem D. Calixtus scribit in hunc modum. Principibus suis hoc dubium suboriturum esse, an e re sit, ut ipse cum aliis duobus diversa sentientibus sociari debeat, uno quidem Reformato, altero autem dogma Ubiquitatis professo. Dein sibi quo-

quoque innotuisse, quod scripto quodam ab Haberkornio hostis Dei appellatus fuerit, ideo malle se solum, quam tali in consortio huic rei vacare. Nec aliud magis aptum remedium perspicere, quam ut per commeantes hinc atque inde nuncios agatur, qui singulis septimanis argumenta, & cujusque partis responsa ferre atque referre possint; se tamen nihilominus semper præsto fore, ut se sistat, quandocunque id nobis placuerit. Præterea idem ille Princeps Georgius Hassiæ Landgravius non ita pridem peculiari scripto, 24. die Octob. dato nobis significavit: Quandoquidem haud libenter aliquid intermissurus sit, unde nobis in hoc religionis negotio qualiscunque satisfactio fieri possit: ideo se Superintendenti suo D. Haberkornio jam tum per literas mandasse, ut Reinfelsam ad nos veniat, quandocunque id nobis visum fuerit, tum ut nobiscum, tum etiam cum Patre Valeriano coram colloqui possit.

Itaque ex his omnibus non sine animi ægritudine perspeximus, tanto Zelo a nobis susceptum negotium pene irritum fore, in integros enim menses dilata responsa, eaque tandem dubia & nihil determinantia, hunc nobis metum injicere merito potuerunt. Sane
dispu-

Sæc. XVII.
A. C. 1651.

Sæc. XVII disputabunt plerique, imputentne has
A. C. 1651. remoras conscientiae de doctrina pro-
 pria parum firma. Equidem credimus
 quod nullam forte rationem satis vali-
 dam invenient, tam æquas & nemini
 plane damnosas condiciones repudian-
 di; maxime dum ex parte Catholico-
 rum Valerianus senio confectus, & ex
 tenore sui instituti nudipes, jejuniis-
 que actualibus maceratus una cum duo-
 bus Patribus ejusdem ordinis ultro ac-
 currat a nullo Catholicorum Præsulum
 præpeditus. Fortassis existimantur de-
 sperasse de nostra constantia in doctrina
 reformata, aut si nos jam pro Catho-
 lico habent, de reditu ad Ecclesiam
 reformatam, atque eo titulo abnuere
 congressum Theologicum: Sed obstat
 Pastor Evangelicus, qui dimissis nona-
 ginta novem ovibus perquirat unam il-
 lam, quæ jam tumperierat: Accedit &
 dignitas Ecclesiastica, quæ poscit fidei
 luculentiorum defensionem iis tempo-
 ribus ac circumstantiis, quibus contra-
 rio exemplo concutitur. Hæc & simi-
 lia passim objiciuntur; nos vero exi-
 stimamus, Principes cognita trepida-
 tione suorum Theologorum prudenter
 judicasse, rem hanc exigere discussionem
 universaliorem; Theologis vero, præter
 alia displicuisse, quod illos delegerimus,
 qui invicem dissideant, & illos exhor-
 ruisse

ruisse proprias rixas exorituras, dum Sæc. XVII.
 nobis in fide titubantibus opitulari co- A. C. 1651.
 narentur. Talia vero nos prævidere
 haud potuimus, simpliciter persuasi,
 atque etiam in literis nostris aperte pro-
 fessi, quod crederemus omnes illos
 tres Theologos, tanquam in uno the-
 mate contra auctoritatem & infallibili-
 tatem Romani Pontificis & Concilio-
 rum concordēs, nequaquam ad ejus-
 modi diverticula inter se pugnandi se-
 cessuros, sed ut uno tramite ad scopum
 contenderent allaboraturos esse. Fate-
 mur tamen, nos ex tot Evangelicorum
 in Germania factionibus tres illos ce-
 leberrimos & nobis maxime notos at-
 que opportunos selegisse, ideo quod
 ex variis, quibus inter se pugnant scri-
 ptis, intelligeremus, non leviter Luthe-
 ranos inter se discrepare, ea maxime
 de caussa, quod D. Calixtus, dum ad-
 mittit præcipuorum Conciliorum gene-
 ralium Symbola & anathematismos,
 videatur se suosque qualitercunque exi-
 mēre ab absurdis, quibus Valerianus
 irrefragabiliter onerat & pene irridet
 quosvis alios hujus ætatis Ecclesiæ
 censores ac reformatores: Hæc enim
 Calixti censura & correctio, cum no-
 bis videretur minus inverecunda, plus
 reliquis argumentis contra Catholicos
 nos detinuit cunctabundos inter Calix-
 tinos

Sæc. XVII. tinos & Pontificios. Neque erat cur
 A. C. 1651. tantopere vererentur contrarias inter
 se sententias, habituri nimirum a Va-
 leriano responsa separata.

Quandoquidem autem in illam rem, quod Principes aut etiam illorum Theologi congressum Francofurtensem sint approbaturi, nulla videtur spes superesse, cui nos diutius prudenter initi possimus; idcirco omnium recte sententium æquissimo iudicio permittimus, an non omnia, quæ in hac deliberandi ambiguitate postulari possunt, rite ita executi fuerimus, ut merito ab omni culpa temeræ festinationis & imprudentiæ immunes esse possimus. In Dei atque hominum conspectu protestantes, nos hæcenus nemini cujuscunque etiam conditionis sit, in religionis negotio devinctos esse, aut etiam Catholicæ Ecclesiæ Sacramenta usurpasse; quamvis enim fidei inter Catholicos unitas & antiquitas tam nobis placet, quam displicet doctrinarum inter protestantes pluralitas; tamen timuimus scrupulos, qui nobis supervenire potuissent a partium dissidentium subtilitate, quam penitius explorare volebamus illo Francofurtensi congressu Theologico.

Ex his igitur cuiusvis constare poterit, quam non e re nostra sit, diutius in hoc difficili maxime statu, ad aliorum

rum arbitrium detineri: præsertim cum Sæc. XVII.
 assiduis precibus, & diligenti veritatis A. C. 1651.
 indagacione hoc jam affecti fuerimus,
 ut tandem cognoverimus, in quo to-
 tius negotii cardo vertatur. Verum
 nolumus ullum extare argumentum ne-
 glecti studii in peruestiganda veritate,
 & humanitatis erga illum cætum, in
 quo sumus enutriti.

Quapropter si quis vel Theologo-
 rum, vel quicumque alius colloquendi
 gratia nos invisere velit, aut si etiam
 a Principibus suis ad istum finem mis-
 sus fuerit, eum nos non tantum liben-
 ter audiemus & cum illo colloquemur,
 Patremque Valerianum vel illo absente
 alium ex Catholicis virum Theologum
 adhibebimus, sed & omni hospitalita-
 tis & benevolentia demonstratione ex-
 cipere parati sumus. Illorum igitur
 arbitrio adhucdum integrum hoc re-
 linquimus; ita tamen ut omnia in hoc
 disceptationis negotio ad istum modum
 gerantur, quem in prioribus hac de
 causa exaratis literis jam tum designa-
 vimus, utpote experti, quam parum
 ex vivæ vocis contentionibus speran-
 dum sit. Quinimo modum a D. Ca-
 lixto propositum serio amplectimur, ut
 nempe inter absentes res in scriptis a-
 gatur; ita tamen ut per postas & ordi-
 narios cursores omnia transmittantur
 Fran-

Sæc. XVII. A. C. 1651 Francofurtum ad Joannem von der Birgden destinanda. In quod literarium commercium non aliter nisi his præterea conditionibus consentimus, ut scilicet quisque satisfacere conetur scrupulis a nobis propositis: id enim duntaxat agitur. Quisque etiam siue argumentetur, siue argumentanti respondeat, animi sui sensa Latine (simul & Germanice si libuerit) typis expressa nobis mittat, singulis vicibus viginti exemplaria propriæ manus subscriptione & sigillo roborata, reliqua autem venum prostent. Deinde si fieri potest una editio non excedat unum, aut ad summum alterum chartæ folium, atque eam ob rem, ne responsiones quoque nimis excrescant, numerus argumentorum pro una editione pensari debet ex modo responsionis. Tempus vero & moram sua edendi sibi quisque sumat pro lubitu, modo omnia fiant decenter & ex dignitate, tum breviter, solide atque clare, procul affectibus ac omni acerbitate.

Quæ requisita si omnes attendere velint, spes adhuc aliqua esset, non irritum plane fore negotium hoc, intentis in id tot hominum animis, adeo ut & propriæ ditionis nostræ Prædicatores super plerisque dubiis interrogati palam recusent disputare cum Valeria-

leriano, antequam susceptæ cum no- Sæc. XVII.
 minatis Theologis exitum videant: illa A. C. 1651.
 enim excusatione hæctenus usi sunt am-
 bo nostri Augustanæ Confessionis Su-
 perintendentes, S. Goari & Suabaci
 Joannes Rinckerus, & Antonius For-
 stius, tum ipse aulæ nostræ Conciona-
 tor, quos cum ad condictum in hac
 aula nostra diem vocassemus disputa-
 turos cum Valeriano, aliud responsum
 non tulimus, quam se absque præju-
 dicio suscipere non posse disceptatio-
 nem hanc devolutam jam ad doctiorum
 Theologorum judicium, quod & ipsi
 expectare deberent; ut vel hanc unam
 ob causam maxime optandum nobis
 sit, modum illum a D. Calixto propo-
 situm protinus in rem conferri. In
 quod cum haud dubie omnes pro suo
 in religionem Zelo propendeant, hisce
 hanc disceptandi formam exordimur;
 ea spe freti, quod tametsi nonnullus ex
 requisitis Theologis se subducat, futuri
 tamen sint non pauci, qui in tam uni-
 versali pruritu scripturiendi de fidei
 controversiis impendant aliquid otii in
 hanc disquisitionem a nobis tantopere
 exoptatam & requisitam.

Igitur nos deliberaturi de vera re-
 ligione capeffenda, cum primis suppo-
 nimus, virum prudentem scire debere,
 illum Christianorum cætum e multis,

Hist. Eccles. Tom. LXI. Zz cui

Sæc. XVII. cui ceu Ecclesiæ Christi velit se ad-
A. C. 1651. gere, quamve fidei doctrinam in ea
 profiteri teneatur; quapropter ante om-
 nem disceptationem amice postulamus
 a Theologis Catholicis, Augustanis, &
 Reformatis indicationem propriæ Ec-
 clesiæ ita lucidam, ut si velimus ali-
 cui earum dare nomen, ea ultro no-
 bis pateat.

Postulamus quoque nobis sufficien-
 ter exponi, illam doctrinam de fide,
 quæ in cujusque partium Ecclesia sic
 proponitur credenda, ut illi, qui eam
 contumaciter pernegant, anathemate
 separentur.

Signanter vero efflagitamus deci-
 sionem quæstionum, quæ inter Chri-
 stianos ab ætate Lutheri periculose
 controvertuntur, factam redactamque
 in libros Symbolicos, aut quomodo-
 libet aliter nuncupatos.

Quoniam vero examen ejuscemodi
 decisionum est opus laboriosissimum,
 quærimus: utrum post ætatem Aposto-
 lorum extiterit, aut existat homo aut
 cætus hominum, qui habeat infallibi-
 lem auctoritatem proponendi doctrinam
 fidei, definiendi exortas circa illam
 controversias, & segregandi a fidelium
 cætu illos, qui sunt aperte contuma-
 ces in illam doctrinam.

Sin

Sin autem quis iudicet, nec ex-Sæc. XVII.
 tare, neque extitisse ejuscemodi homi- A. C. 1651.
 nem aut hominum cætum, quæritur;
 quid id sit, unde Christiani sibi derivare
 queant ac debeant doctrinam fidei, e-
 jusque explicationem super sensu Sa-
 cræ Scripturæ, sicubi subjiciatur di-
 sputationi non tolerandæ?

Demum peramanter rogamus om-
 nes ac singulos, velint sententiam suam
 de propositis his quæstionibus exponere
 cathogorice, dilucide & citra ullam
 vel propriæ sententiæ probationem,
 vel alterius reprobationem, ita ut sin-
 gulorum responsa sint theses, quas quis-
 que in actu secundo hujus Theologicæ
 disputationis probet prout libuerit po-
 teritque. In tertio vero actu licebit
 cuilibet argumentari contra aliorum
 theses, earundemque probationes, iis
 tamen periodis, quas ut supra præscri-
 psimus, unum aut alterum folium ca-
 pere possit. Existimamus enim hanc
 disceptationem per minutiores partes
 faciendam fore non gravem Theologis,
 gratissimam vero reliquis omnibus ob
 materiæ disputatæ necessitatem, mo-
 dumque disputandi. Ideo post expli-
 catam satis instituti nostri rationem a-
 liud non superest, quam ut Theologi
 jam respondeant, ulterioribus ambagi-
 bus nihil attingentes, quam propositas

Zz 2

hic

Sæc. XVII. hic quæstiones. Quod ut fiat prompte
A. C. 1651. & secundum indicatum a nobis mo-
 dum, iterum rogamus, parati hanc in
 tam salutiferum finem impensam ope-
 ram, erga singulos vicissim demereri.
 Datum ex arce nostra Reinfelsæ die
 decima tertia Novemb. Anno Salvato-
 ris millesimo sexcentesimo quinquage-
 simo primo.

ERNESTUS,
 Hassiæ Landgravius.

§. CI.

*Acta disputationis Rheinfelsiæ in-
 ter Valerianum Magnum Capuccinum
 & Petrum Haberkornium
 Lutheranum habitæ.*

Desiderabat equidem Ernestus Land-
 gravius, ut tam Catholici, quam
 Lutherani Theologi scriptotenus suam
 sententiam circa controversa capita pro-
 merent, & sua responsa Francofordiam
 transmitterent: cum autem denuo va-
 riæ moverentur difficultates, tandem
 Georgius Hassiæ Landgravius datis
 literis pollicebatur, quod, cum Fran-
 cofordiensis Conventus in irritum ce-
 cidisset, ad privatum congressum Rhein-
 felsæ ineundum quosdam Prædicantes
 missurus esset. Ne igitur Ernestus
 Prin-